
Sammen for vannet

Oppdatering av regional vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram

Planprogram

for regional vannforvaltningsplan
2028 – 2033

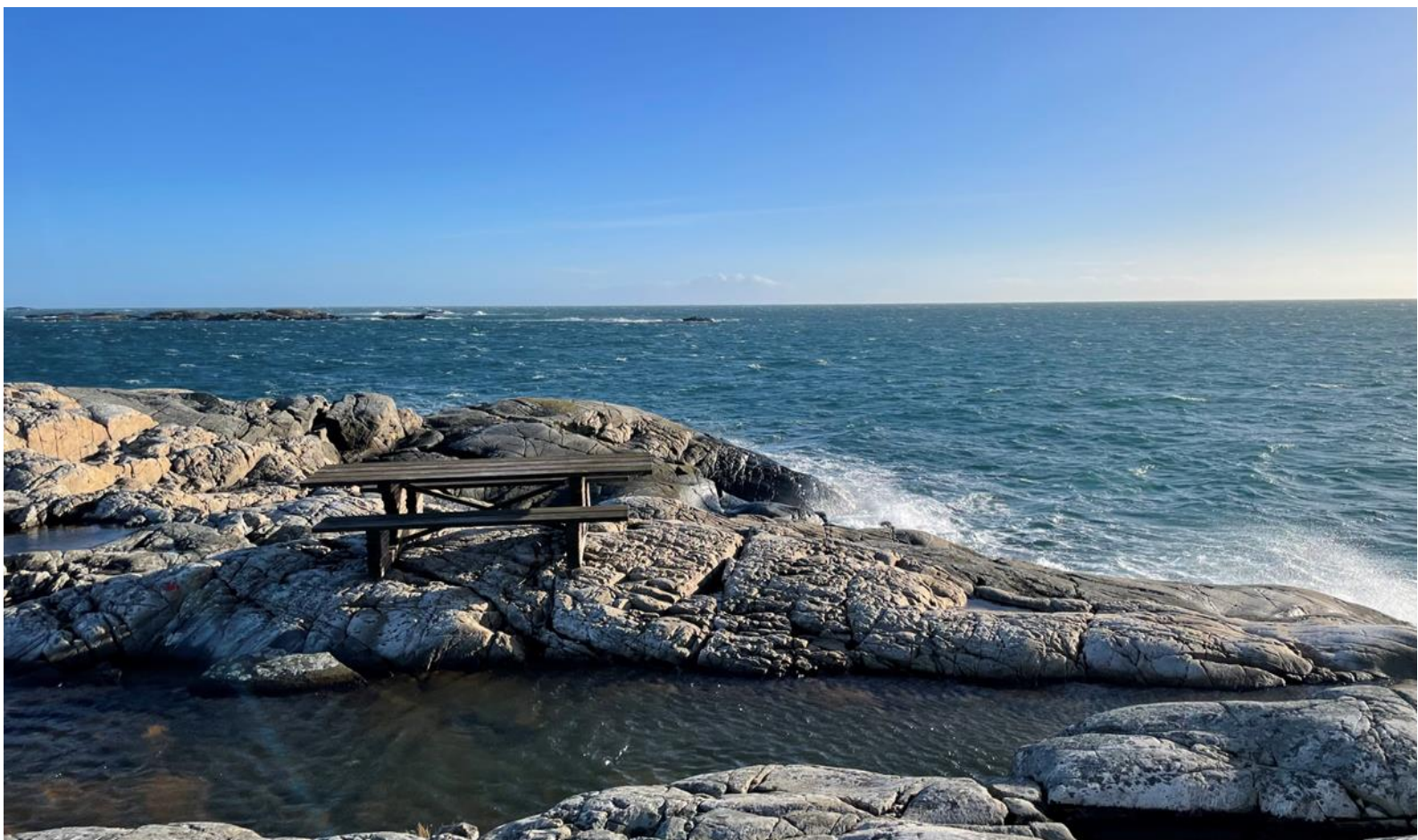

Foto: Jorunn Haugen

Agder vannregion

www.vannportalen.no/agder

Forord

Planprogrammet beskriver planprosessen og hvilke utredninger som foreslås gjennomført, og angir både forventninger til myndigheter som har rett og plikt til å delta og muligheten for andre interessenter til å medvirke med sin kunnskap og sine synspunkter inn i arbeidet.

Kontaktinformasjon:

Leder av vannregionutvalget
Fylkesordfører Agder fylkeskommune
Arne Thomassen
E-post: Arne.Thomassen@politiker.agderfk.no

Rådgiver for Agder vannregion
Agder fylkeskommune
Tanja E. Øverland
E-post: tanja.overland@agderfk.no

Rådgiver for vannforvaltning
Telemark fylkeskommune
Lotte Thommesen
E-post: lotte.thommesen@telemarkfylke.no

Rådgiver for Rogaland vannregion
Rogaland fylkeskommune
Maritza Ilich Mauseth
E-post: maritza.ilich@rogfk.no

Elin Valand
E-post: elin.valand@rogfk.no

1. Innhold

Forord	2
2. Innledning	5
2.1. Planens formål	5
2.2. Bakgrunn for planarbeidet.....	6
2.3. Gjeldende plan	6
2.4. Evaluering av planperioden 2016-2021	6
2.5. Om planarbeidet	6
3. Hovedmålsetning og prioriteringer	7
3.1. Vannmiljøet skal forbedres og beskyttes mot forringelse	7
3.2. Prioriteringer av tiltak i planarbeidet.....	8
4. Tema som bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden	8
4.1. Kalking av vassdrag	9
4.2. Restaurering av vassdrag	9
4.3. Klimaendringer og klimatilpasning.....	9
4.4. Arealforvaltning	10
4.5. Sulfidholdig berggrunn.....	10
4.6. Introduserte arter	10
4.7. Kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett	11
4.8. Faktorer som påvirker måloppnåelsen	11
4.9. Kyst.....	11
5. Føringer og rammer for arbeidet.....	11
5.1. Internasjonalt samarbeid med felles mål	12
5.2. Forvaltning av nedbørsfelt.....	12
5.3. Lover og rammer for arbeidet.....	13
5.4. Nasjonale føringer og presiseringer.....	13
6. Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram.....	14
6.1. Virkning for sektormyndigheter.....	14
6.2. Sammenheng med andre planer og miljømål.....	14
7. Vannregionen vår – planområdet.....	15
7.1. Kort beskrivelse vannregionen Agder	15
7.2. Endringer av vannregionen siden forrige plan.....	17
8. Organisering av arbeidet i vannregionen.....	17
8.1. Organisering av Agder vannregion.....	18
9. Konsekvensutredning - planens virkning på miljø og samfunn.....	20
10. Planprosess, fremdrift og medvirkning	20
10.1. Fremdrift og organisering av arbeidet.....	20
10.2. Utarbeiding og høring av planprogram og hovedutfordringer	21
10.3. Utarbeiding og høring av forslag til ny regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram.....	21
10.4. Politisk vedtak i fylkestinget og nasjonal godkjenning	22

10.5.	Plan for deltagelse, medvirkning og informasjon.....	22
-------	--	----

2. Innledning

Regional plan for vannforvaltning skal bidra til å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet i tråd med vannforskriften. Det overordna målet er at alt vann skal ha god tilstand (økologisk og kjemisk miljøtilstand), jf. vannforskriften §§ 4 til 7. Den regionale planen skal nå oppdateres for planperioden 2028-2033.

I dette planprogrammet står det:

- hva som er formålet med planarbeidet
- hvordan prosessen fram mot oppdatert plan skal gjennomføres
- hvem som er involvert i planarbeidet
- når en kan involvere seg og gi innspill og
- hvor du finner mer informasjon

Hensikten er å gi mulighet for tidlig medvirkning, god informasjon og dialog, og forutsigbarhet for alle berørte.

Vi ønsker særlig svar på følgende spørsmål ved høring av planprogrammet:

- Er det tydelig når og hvordan ulike myndigheter skal delta i arbeidet?
- Er det viktige tema eller utredninger som mangler i planprogrammet?
- Har dere forslag til forbedringer til planprogrammet?
- Har du viktige innspill til det foreslåtte programmet for utredning av konsekvenser for miljø og samfunn (KU)?
- Har du eller din organisasjon innspill om tema som bør få forsterket oppmerksomhet, vurderes og/eller utredes i arbeidet? Se kapittel 3 om foreslåtte tema som bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden. Er det andre tema som bør fremheves?

2.1. Planens formål

Regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram er regionens planverktøy for å sikre en helhetlig og samordnet forvaltning av vannmiljøet, der alle sektormyndigheter (statlige, regionale og kommunale) bidrar for å oppnå målet om god miljøtilstand i alt vann.

Planen beskriver miljøtilstanden for vannet, og hva som er de viktigste påvirkningene på vannmiljøet. Alt vann i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann (vannforekomster) har miljømål. Miljømåla fastsettes ved vedtak av den regionale vannforvaltningsplanen, og er hjemlet i vannforskriftens kap. 2. Informasjon om miljømål, miljøtilstand og status måloppnåelse for den enkelte vannforekomst finner du i Vann-nett.

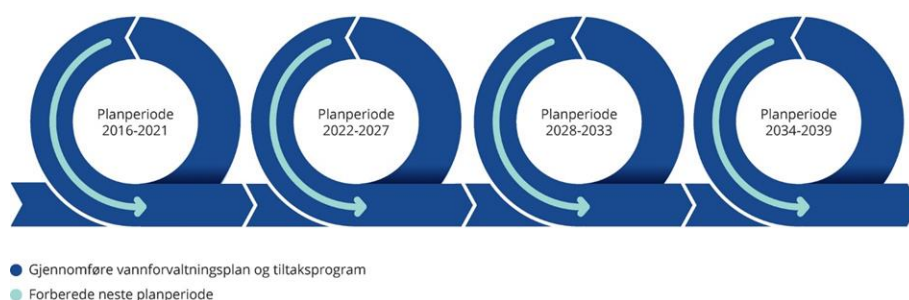
En vannforekomst er en avgrenset og betydelig mengde av overflatevann, som for eksempel innsjø, magasin, elv, bekk, kanal, fjord eller kyststrekning, eller deler av disse, eller en avgrenset mengde grunnvann innenfor en eller flere akviferer, jf. vannforskriften §3 bokstav a).

Til hver regionale vannforvaltningsplan lages et tiltaksprogram, som oppsummerer alle tiltak myndighetene har vurdert som nødvendige for å oppfylle miljømålene (vannforskriften § 25). Tiltaksprogrammet er sektorovergripende og bygger på kunnskapsgrunnlaget som er utarbeidet for de regionale vannforvaltningsplanene. Tiltaksprogrammet skal være i overensstemmelse med nasjonale føringer og statlige planretningslinjer. Ansvarlig myndighet har ansvar for å følge opp tiltakene. [Informasjon om tiltaksprogrammene og tiltak i vann](#)

2.2. Bakgrunn for planarbeidet

Arbeidet etter vannforskriften er et permanent, økosystembasert forvaltningssystem. Planarbeidet er et fastsatt krav i vannforskriften, og vannforvaltningsplanene med tilhørende tiltaksprogram skal oppdateres hvert sjette år. Ved rullering av planene gjøres en oppdatering av status - hva er oppnådd i forrige planperiode, for deretter å gjøre nødvendige justeringer i innværende planperiode for å komme i mål med fastsatte miljømål.

Oppdatering av kunnskapsgrunnlaget (overvåking, inklusive problemkartlegging, oppdatering av Vann-nett) og tiltaksgjennomføring pågår kontinuerlig (se fig. 1).

Figur 1: Illustrasjon av plansyklusen til vannforvaltningsplan og tiltaksprogram som oppdateres hvert sjette år.

2.3. Gjeldende plan

Gjeldende regional vannforvaltningsplan og tiltaksprogram ble vedtatt og godkjent i 2021-2022 og gjelder til slutten av 2027. Planen skal nå oppdateres og justeres. Plandokumenter for planperioden 2022-2027 finner du her: [Regionale vannforvaltningsplaner](#).

2.4. Evaluering av planperioden 2016-2021

Etter hver planperiode gjennomføres en evaluering. Evalueringene gjør det mulig å arbeide systematisk og målrettet for å forbedre og videreutvikle vannforvaltningsarbeidet for hver planperiode.

Evalueringen viser at arbeidet med vannforskriften bidrar til at vi nærmer oss de relevante delmålene under FNs bærekraftsmål nr. 6 og vannforskriftens miljømål. Her kan du lese mer om evaluering og råd om forbedring for planperioden 2016-2021: [Evaluering og forbedring av vannforvaltningen - Vannportalen](#).

2.5. Om planarbeidet

Agder fylkeskommune er utpekt som vannregionmyndighet for vår vannregion og skal koordinere arbeidet med oppdatering av vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram, lede vannregionutvalget, og samordne bidragene fra sektormyndighetene. Arbeidet skal skje i nært samarbeid med berørte statlige og regionale myndigheter og kommuner i vannregionutvalget. For mer informasjon se kapittel 7.

Deltakelse fra berørte myndigheter er viktig for at oppdatert forvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram har et godt nok kunnskapsgrunnlag, og at alle sider ved planens betydning blir tilstrekkelig belyst og tatt hensyn til. Dette forutsetter aktiv deltagelse fra berørte myndigheter i alle deler av planprosessen. Vannregionen vil legge til rette for deltagelse gjennom møtevirksomhet, dialog, befaringer og lignende i perioden hvor dokumentene lages.

Det skal legges til rette for medvirkning fra organisasjoner og allmenheten. Statlige organer og kommuner har rett og plikt til å delta i planleggingen når den berører deres virkeområde eller egne planer og vedtak (jf. pbl. § 8.3). Les mer her:

- [Ulike myndigheters bidrag i det regionale planarbeidet \(kapittel 2 i de nasjonale føringene\).](#)
- [Kommunenes oppgaver og ansvar i vannforvaltningen.](#)
- [Vannregionutvalget og rammer for vedtak.](#)

Samtidig med høring av planprogrammet, høres også dokumentet om hovedutfordringer. Dokumentet inneholder oppdatert oversikt over miljøtilstand, påvirkninger, og status for gjennomføring av tiltak. En felles forståelse av hva som er de viktigste utfordringene og vil gi et godt grunnlag for videre samarbeid om forvaltningsplanen og tiltaksprogrammet.

3. Hovedmålsetning og prioriteringer

3.1. Vannmiljøet skal forbedres og beskyttes mot forringelse

Formålet i vannforskriften er å sikre helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannmiljøet. Det overordna målet er at alt vann skal ha god tilstand (økologisk og kjemisk) jf. § 4, 6 og 7 i vannforskriften. Vannforekomster med vesentlige fysiske endringer som følge av samfunnsnyttig aktivitet, eksempelvis vannkraftregulering, har egne miljømål som tar hensyn til den samfunnsnyttige aktiviteten, jf. vannforskriften § 5. Vi viser til hovedutfordringsdokumentet kap. 2.1 for definisjon av kunstige og sterkt modifiserte vannforekomster.

For å beskytte og forbedre vannmiljøet skal det gjennomføres miljøtiltak. Dette er tiltak for å:

- beskytte vannmiljøet ved å gjøre forebyggende tiltak i vannforekomster som har god tilstand i dag, men er utsatt for påvirkninger som kan gjøre det dårligere på sikt.
- forbedre eller restaurere vannmiljøet der hvor miljømålene ikke er nådd i dag.

Forbedringstiltakene som skal gjøres deles inn i grunnleggende og supplerende tiltak. Grunnleggende tiltak skal uansett gjennomføres i henhold til lovverket. Supplerende tiltak gjennomføres hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å nå miljømålene. Det vil si at det er målene i vannforskriften som utløser de supplerende tiltakene.

I vannforskriften § 4 er det et generelt miljømål å beskytte vannmiljøet mot forringelse. I vannforskriften § 12 stilles det strenge vilkår for å unntaksvis tillate ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan føre til at miljømålene ikke nås eller at tilstanden blir dårligere.

«... tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse, forbedres og gjenopprettes med sikte på at vannforekomstene skal ha minst god økologisk og kjemisk tilstand» (§ 4).

«For grunnvann er målet god kjemisk og kvantitativ tilstand» (§ 6).

Arbeidet må forholde seg til fristene i vannforskriften. For vannforvaltningsplanene som skal gjelde i 2028-2033, skal tiltak være operative innen utgangen av 2030 (§ 25), og miljømål skal nås innen utgangen av 2033 (§ 8). Hvis naturforholdene tilsier det, kan måloppnåelse utsettes (§ 9). I særlige tilfeller der det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå miljømålene, kan det fastsettes mindre strenge miljømål (§ 10). Selv om unntak i form av tidsutsettelse eller mindre strenge mål brukes, skal alle praktisk gjennomførbare tiltak gjøres for å unngå forringelse av tilstanden i vannforekomstene. Alle unntak skal revurderes ved hver oppdatering av forvaltningsplanene.

3.2. Prioriteringer av tiltak i planarbeidet

Prioritering av tiltak i planarbeidet handler om fordeling av tiltakene geografisk (hvor begynner vi), over tid (hva gjør vi i denne planperioden og hva må utsettes til neste) og når oppfyller vi miljømålene eller har sørget for beskyttelse. Sektorene har derfor en viktig rolle i å prioritere rekkefølgen av egne tiltak og ta stilling til måloppnåelse og eventuell tidsutsettelse. Bruk av fristutsettelse av måloppnåelse betyr ikke utsettelse av gjennomførbare tiltak. Dialogen i planarbeidet skal bidra til samordning der flere sektorer påvirker.

Viktige huskereglene i det videre arbeidet:

- Hver sektor må ta sin del av ansvaret, og prioritering handler ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp imot hverandre.
- Grunnleggende tiltak skal gjennomføres først og ikke «settes opp mot» supplerende tiltak i egen eller andre sektorer
- Tiltak for å oppnå krav i lovverk er en prioritert oppgave for «alle» og kan ikke prioriteres bort
 - Første prioritet bør være vannforekomster hvor tilstanden er moderat eller dårligere og/eller hvor det er viktige brukerinteresser som for eksempel drikkevann, badeplasser, fiskeinteresser eller lignende.
 - Andre prioritet bør være øvrige vannforekomster som er i god eller svært god tilstand, eller hvor det ikke er viktige brukerinteresser som er påvirket.
 - I vannforekomster der tilstanden er god eller bedre skal grunnleggende tiltak gjennomføres. Supplerende tiltak skal bare gjøres der det er nødvendig for å beskytte vannforekomsten mot dårligere tilstand.
 - Vedtatte beskyttelseskrav til f.eks. drikkevannskilder er ikke gjenstand for diskusjon i planarbeidet.
- Hvis grunnleggende tiltak ikke er nok for å oppnå målene må supplerende tiltak utredes og gjennomføres. Hvis gapet mellom dagens tilstand og miljømål er stort kan grunnleggende og supplerende tiltak med fordel gjennomføres samtidig.

I det videre planarbeidet vil nasjonale føringer klargjøre det regionale og lokale handlingsrommet.

4. Tema som bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden

Dette kapitlet trekker fram tema som det er ønskelig å jobbe mer med og tema det ikke har vært arbeidet nok med tidligere. Temaene bør få forsterket oppmerksomhet i planperioden fra 2028-2033, for å styrke det videre arbeidet med vannforvaltning.

4.1. Kalking av vassdrag

Langtransportert forurensning i form av sur nedbør er fortsatt en stor utfordring i Agder vannregion, og i store deler av Sør-Norge. Sur nedbør skyldes i hovedsak utslipp av svovel- og nitrogenforbindelser fra forbrenning av fossile brensler som olje og kull. Utslippene stammer fra industrien i Nord-Europa, og transporteres via luftstrømmer til våre områder. De siste årene har det vært en betydelig nedgang i utslipp av svovel, noe som har ført til en gradvis forbedring av forurensningssituasjonen. Imidlertid har våre områder over flere tiår mottatt så mye sur nedbør at jordsmonnet mange steder er utarmet og bufferkapasiteten er oppbrukt. Det vil sannsynlig ta mange år med fortsatt reduserte utslipp før balansen er gjenopprettet og flertallet av områdene ikke lenger er skadet av forurensning. I mellomtiden vil det være et behov for å fortsette kalking av vassdrag for å gjenopprette og opprettholde biologisk mangfold i de forurensede vassdragene, og bør fortsette å få oppmerksomhet i neste planperiode.

4.2. Restaurering av vassdrag

Forbedring av miljøet i og rundt vassdragene får økt oppmerksomhet i hele verden. FNs bærekraftsmål nr. 6 og 15 har delmål om å restaurere vannrelaterte økosystemer, og Naturavtalen (2022) har mål om økt restaurering av natur. Direktoratgruppen for vannforvaltning har vedtatt en nasjonal strategi for restaurering av vassdrag (2021-2030), og det jobbes med en nasjonal handlingsplan for å følge opp denne strategien. Følgende vil være viktig i kommende planperiode:

- Fysisk restaurering av vassdrag, inkludert restaurering av kantvegetasjon og fjerning av barrierer for fisk, vann og sediment
- Restaurering av myr og våtmark
- Samspillet mellom nasjonal handlingsplan for restaurering og vannforvaltningsplan med tilhørende tiltaksprogram

Oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene vil være en god anledning til å framheve behovet for flere restaureringstiltak, og legge til rette for fokus på tiltak for å blant annet gjenskape leveområder, gjenåpne bekker, eller sikre fiskens frie vandring, som for eksempel i sjørrettførende bekker og vassdrag. Andre arter som krever særskilt oppmerksomhet, er ål (rødlistet som sterkt truet) og elvemusling (rødlistet som sårbar). Samtidig bør det rettes fokus på kartlegging og fjerning av vandringshindre blant annet langs veger og jernbaner. Vassdrag med særlig stor verdi, f.eks. nasjonale laksevassdrag og verna vassdrag bør også vektlegges.

4.3. Klimaendringer og klimatilpasning

Med økt nedbør forsterkes effekter av forurensning og forsøpling i berørte vannforekomster. Det er et nasjonalt mål at samfunnet skal gjennomføre omfattende tiltak for å øke samfunnssikkerheten og begrense skadeomfanget som følge av klimaendringene. Samtidig er det en risiko for at slike tiltak kan medføre negative påvirkninger på vannmiljø.

I arbeidet med klimatilpasning blir det viktig å vektlegge naturens grunnleggende evne til å redusere effekten av klimaendringer. For eksempel vil vannmiljø med få menneskelige inngrep og intakt kantvegetasjon, flomsletter og våtmarker ha en naturlig flom- og erosjonsdempende effekt. Til fordel for mer tradisjonelle klimatilpasningstiltak, vil naturbaserte løsninger samtidig gi positive tilleggseffekter for naturmangfold, redusert forurensning, nærmiljø og folkehelse. I tillegg utgjør effektiv overvannshåndtering et sentralt klimatilpasningstiltak og bør inngå som en integrert del av planarbeidet. Både de statlige planretningslinjene for klima og energi (2024) og de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging (2023), samt Meld.St.26 (2022-2023) Klima i endring og Meld.St.27 (2023-2024) Tryggare framtid-førebudd på flaum og skred understreker at naturbaserte løsninger skal vurderes som klimatilpasningstiltak. Dette arbeidet foreslås å styrkes gjennom arbeidet med vannforvaltningen kommende planperiode.

4.4. Arealforvaltning

Vannmiljøet er et viktig hensyn som skal ivaretas i areal- og samfunnsplanleggingen. I alle former for arealplanlegging vil påvirkning på vann og håndtering av vann være et tema som må vurderes i planarbeidet. Forebyggende arbeid for å bevare et godt vannmiljø gjennom planlegging vil være den billigste og mest effektive måten å sikre bærekraftig forvaltning av vannressursene på kort og lang sikt. Arealplanlegging og bruk av arealregnskap, samt større hensyn til bevaring av flomsoner og elveløp i arealplanleggingen, er derfor viktige virkemidler for å nå målene i vannforvaltningsplanene, og for å lykkes med klimatilpasning.

Regionale planer skal legges til grunn for regionale organers virksomhet, og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen. Gjeldende vannforvaltningsplaner inneholder planretningslinjer som gir føringer for arealplanlegging og utbygging som berører vannmiljø.

Planretningslinjer kan være et viktig virkemiddel i arealforvaltningen. Gjeldene vannforvaltningsplaner er de første vannforvaltningsplanene med egne planretningslinjer. Det samme gjelder de fleste andre vannforvaltningsplanene i Norge. En evaluering av dagens planretningslinjer i Agder vannregion i samarbeid med andre vannregioner vil kunne være aktuelt, som grunnlag for å vurdere videreføring og/eller justering.

Beskyttede områder i Vann-Nett etter vannforskriften § 16 og vannforskriftens vedlegg IV bør også få forsterket oppmerksomhet i kommende planperiode og innen arbeidet med arealplanlegging.

4.5. Sulfidholdig berggrunn

I deler av Agder, fra Kristiansand øst og til Risør, er det lokalisert sulfidholdig berggrunn. Når det sprenges i sulfidholdig berggrunn gir dette svært toksiske forhold og ved utlekking og avrenning til vann gir dette en svært høy forurensningstilstand, selv med små konsentrasjoner. Dette gir store utfordringer i utbyggingsprosjekter. I Lillesand har dette vært en kjent utfordring i mange år, men i de senere årene har det også blitt oppdaget forekomster lenger østover og det er også mistanke om at denne bergarten er mer utbredt enn det som til nå er registrert. Samfunnsutvikling i regionen, som for eksempel nye veiprojekter, kan bidra til å forringe vannforekomster, samt bidra til at man ikke kan oppnå miljømål. Det er et behov for kartlegging og oversikt over forekomster av sulfidholdig berggrunn som gjør det forebyggende og forutsigbart i forbindelse med arealplanlegging.

4.6. Introduserte arter

Spredning av fremmede arter kan ha store økologiske konsekvenser. Når en fremmed skadelig art inntar nye områder, kan den endre strukturen på leveområdene til planter og dyr, fortrenge arter som finnes naturlig på stedet ved konkurranse om næring eller leveområder, krysse seg med arter som finnes naturlig på stedet eller være bærer av parasitter og sykdommer.

I Agder vannregion er det i dag registrert 263 påvirkninger av introduserte arter og de mest vanlige artene er gjedde, sørv, suter og ørekyt. Det er svært krevende å reversere dersom en av disse artene først har etablert seg i en vannforekomst og det vil være svært viktig å jobbe forebyggende, samt å få etablert tiltak for å fjerne introduserte arter hvor de allerede er etablert. Det foreslås derfor at dette temaet får økt oppmerksomhet framover.

4.7. Kunnskapsgrunnlaget i Vann-Nett

Vann-Nett er kunnskapsbasen og forvaltningsverktøyet som skal sikre tilgang på miljøinformasjon om bla. vannmiljødata, statistikk, rapporter osv. Vann-Nett gir viktig kunnskapsgrunnlag for blant annet å kunne vurdere og treffe beslutning om tiltak. Vann-Nett er kommet i ny og mer brukervennlig versjon, etter innspill fra forrige planperiode. Datamangel er fortsatt en utfordring i flere vannforekomster i Agder. *Det er behov for mer overvåking og innrapportering av overvåkingsdata til Vannmiljø*", dette er et kontinuerlig arbeid som bør få videre økt oppmerksomhet i neste planperiode.

4.8. Faktorer som påvirker måloppnåelsen

Dokumentet *Hovedutfordringer* gir en oversikt over miljøtilstand og menneskeskapte påvirkninger på vannmiljøet i Agder vannregion. I tillegg til de konkrete menneskeskapte påvirkningene, er det også andre og mer overordnede utfordringer som er kritiske faktorer i forhold til miljømåloppnåelse for vannforekomstene i Agder vannregion:

- Manglende oppfølging av eksisterende krav og regelverk.
- Behov for økte ressurser til å gjennomføre vannforvaltningsarbeidet med god samordning mellom kommuner, koordinering mellom myndigheter og god medvirkning for interessenter.
- Det mangler ressurser på ulike myndighetsnivåer. Det følger for lite bevilgninger med til å kunne å innfri lokale forventninger og nå miljømålene.
- Ivaretagelse av vannmiljøet i plansaker etter plan- og bygningsloven.
- Målkonflikter på politisk nivå mellom vannmiljø og andre samfunnsinteresser.
- Manglende oppfølging av eksisterende krav og virkemidler svekker effekten av vannforvaltningsarbeidet
- Behov for nye virkemidler og/eller forbedring av eksisterende virkemidler, jf. gjeldende vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram.
- Behov for å styrke formidling og kommunikasjon i vannforvaltningsarbeidet, inklusive språk og begrepsbruk.

4.9. Kyst

Kyst var fokusområde i forrige planperiode, men står fortsatt overfor betydelige utfordringer knyttet til klimaendringer, næringsaktivitet, urbanisering og forurensning. I kommende planperiode bør innsatsen videreføres og styrkes, med særlig vekt på helhetlig kartlegging, prioritering og tiltak i kystsonen. Det bør også vurderes om forslag til nye prioriterte områder kan inngå i temaet kyst, for å sikre en mer målrettet innsats.

Kysten er viktig for både naturmangfold, friluftsliv og næringsvirksomhet. Et rent og produktivt kystmiljø er avgjørende for biologisk produksjon, økosystemfunksjoner og bærekraftig ressursbruk. Det er et felles ansvar å opprettholde god miljøtilstand i kyst- og havområder.

5. Føringer og rammer for arbeidet

Det er både internasjonale og nasjonale mål og føringer for vannforvaltningen. Dette gir tydelige rammer for hvordan vi skal jobbe for å beskytte og forbedre vannmiljøet. Arbeidet vil også kunne bidra til å oppfylle andre miljømål. Godt vannmiljø er en forutsetning for alt liv på jorda og er en grunnleggende del av naturmiljøet, jf. FNs bærekraftsmål nr. 6 (rent vann og gode sanitærforhold), 14 (liv under vann), 15 (liv på land) og 17 (samarbeid for å nå målene).

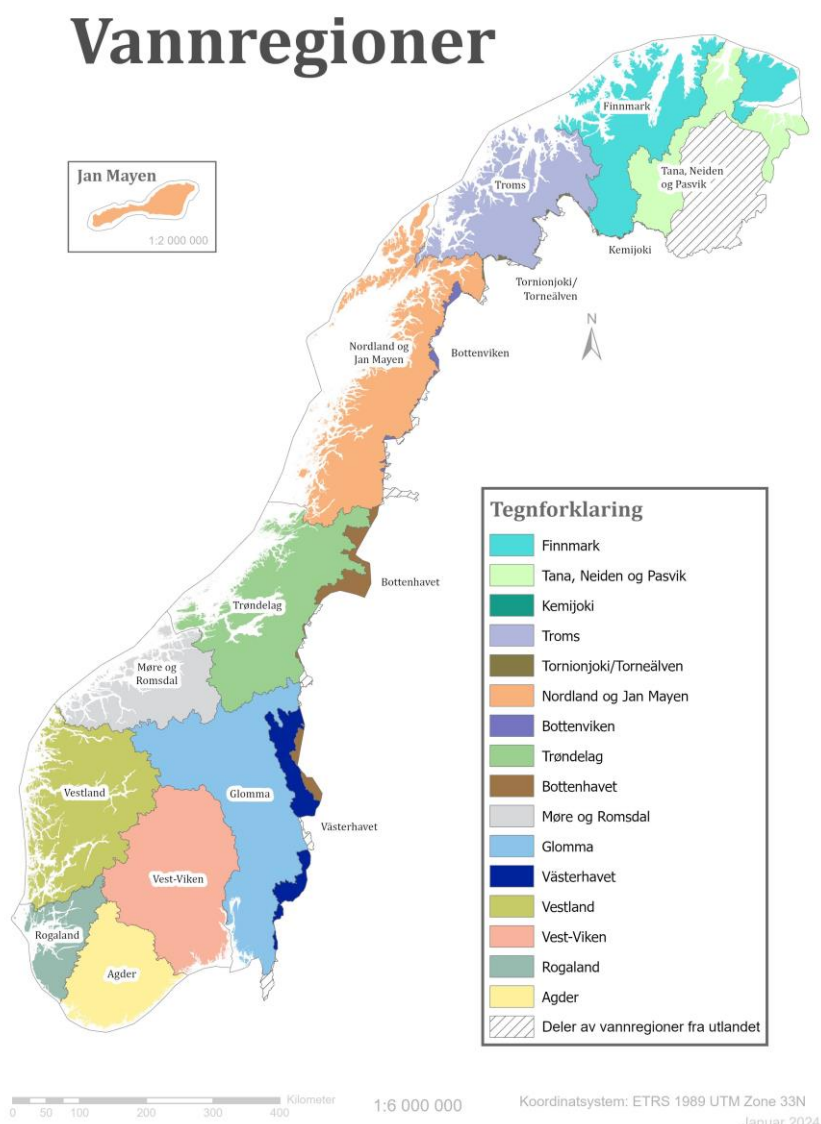
Vannforvaltningsplanene vil være et vesentlig bidrag til å oppfylle flere av FNs bærekraftsmål. Påvirkning og samspill med den sosiale og økonomiske bærekraftdimensjonen bør komme tydeligere fram i de oppdaterte vannforvaltningsplanene.

5.1. Internasjonalt samarbeid med felles mål

Den helhetlige og samordnede vannforvaltningen i Norge bygger på det europeiske vanndirektivet, som er gjennomført i norsk rett i vannforskriften fra 2007. Hele Europa har forpliktet seg til å arbeide etter samme prinsipper og timeplan. Dette gjør det enklere å samarbeide om å ta vare på vannmiljøet i nedbørfelt som krysser landegrensene, og det gjør at vi kan lære ved å dele erfaringer og gode eksempler mellom landene. Det gir også mulighet for at landene kan sette i gang felles forskning og utvikling. I Norge samarbeider vi tett med våre nordiske naboland om vannforvaltningen, og deltar i den felles europeiske strategien for gjennomføring av vanndirektivet der det utarbeidet felles veiledninger og verktøy.

5.2. Forvaltning av nedbørsfelt

Helhetlig og økosystembasert tilnærming til vassdraga og kystområder er et viktig prinsipp, og ser påvirkninger og prosesser i hvert nedbørfelt i sammenheng. Vannregionene er derfor inndelt etter nedbørsfelt, og følger ikke administrative grenser. Se kart over vannregioner i fig. 2.

Figur 2: Kart som viser oversikt over vannregionene i Norge.

5.3. Lover og rammer for arbeidet

Vannforskriften er hjemlet i [vannressursloven](#) (vrl.), [naturmangfoldloven](#) (nml.), [forurensingsloven](#) og plan- og [bygningsloven](#) (pbl.). Alle disse lovene er derfor med å sette rammer for vannforvaltningsarbeidet. Arbeidet med de regionale planprosessene etter vannforskriften følger i all hovedsak prinsippene og kravene i plan- og bygningsloven. I tillegg har vannforskriften egne krav som følge av vanddirektivet¹.

Planlegging etter plan- og bygningsloven og vannforskriften handler om hvordan vi skal ta vare på vannmiljøet vårt for oss og våre etterkommere, og hvordan alle brukere og påvirkere sammen kan bidra.

Vannforskriften og forholdet til annet lovverk

Der det i lovverk eller beskytta område stilles strengere krav enn vannforskriften skal strengeste bestemmelse eller miljømål legges til grunn jf. § 13 og 17 i vannforskriften. Selv om tilstanden i en vannforekomst er god eller svært god så skal for eksempel rensekrav i medhold av regelverket gjennomføres. Vannforskriften setter rammer for utøvelse av annet regelverk, og formålet er både å forbedre og å beskytte vannmiljøet vårt.

Vannforskriften og beskyttede områder

I tråd med vannforskriften (§ 16) er det opprettet en oversikt i Vann-Nett over beskytta områder. Et beskyttet område er et geografisk avgrenset område underlagt beskyttelse etter sektorlovverk. Dette gjelder områder med uttak av drikkevann, rekreasjonsformål (badevann), områder med næringsfølsomhet, naturtyper og arter listet i vannforskriften vedlegg IV. For slike områder gjelder miljømål som følger av grunnlaget for beskyttelse, i tillegg til vannforskriftens generelle miljømål. Dette gjelder f.eks. drikkevannskilder, der det er egne krav for å bidra til trygt drikkevann og redusere behovet for rensing ved produksjon av drikkevann (§ 17), og badeplasser som bør oppfylle kriteriene for friluftsbad. Miljømålet kan være verneformålet i et verneområde, eller begrensning på ulike former for inngrep, for eksempel i nasjonale laksevassdrag. Dette legger føringer for ny aktivitet eller inngrep i beskyttede områder.

5.4. Nasjonale føringer og presiseringer

Nedenfor gjengis de gjeldende Nasjonale føringene pr. mai 2024. Disse kan bli helt eller delvis erstattet dersom departementene gir reviderte eller nye nasjonale føringer.

- Nasjonale føringer for regulerte vassdrag (2014). Føringene gjaldt også for planperioden 2022-2027.
- Nasjonale føringer for arbeidet med oppdatering av de regionale vannforvaltningsplanene (2019)
- Presisering av kommunane sine oppgaver og ansvar i vassforvaltninga (2021)
- Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027
- Nasjonale mål for vann og helse med gjennomføringsplan
- Nasjonale føringer for arbeidet med å oppdatere de regionale vannforvaltningsplanene 2025

*Vannforskriften §1:
Formålet med denne forskriften er å gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av vannforekomstene.*

*Plan- og bygningsloven §1:
Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.*

¹ [EUs rammedirektiv for vann \(vanddirektivet\) – konsolidert versjon](#)

6. Virkning av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram

I henhold til plan – og bygningsloven (§ 8.2) skal regional plan legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i vannregionen. Dette slås også fast i vannforskriften (§ 29). Planen vil dermed gi føringer for sektormyndighetenes saksbehandling, og for arealplanlegging og utbygging i vannregionen.

6.1. Virkning for sektormyndigheter

Ansvar for oppfølgingen av vannforskriften er lagt til ulike sektormyndigheter. Dette innebærer at forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer skal følges opp sektorvis og med sektorenes eksisterende virkemidler. Sektormyndighetene har ikke bare ansvar for å gjennomføre tiltak for å nå miljømålene, de må også sørge for tilstrekkelig kunnskap om påvirkninger, f.eks. gjennom kartlegging og overvåking.

Tiltaksprogrammene som følger vannforvaltningsplanen inneholder forslag til tiltakstyper, og har ikke et detaljeringsnivå som foregriper sektormyndighetenes påfølgende saksbehandling av det enkelte tiltak. Vedtak om gjennomføring av enkelttiltak som inngår i tiltaksprogrammet treffes av ansvarlig myndighet etter relevant lovgivning. I sektormyndighetenes saksbehandling vil det bli foretatt ytterligere avklaringer og konkrete vurderinger av fordeler og ulemper ved de enkelte tiltak før endelig beslutning om tiltaksgjennomføring blir tatt.

Les mer her:

- [Vannforvaltningsplaner og tiltaksprogrammer](#): detaljeringsgrad av tiltak og kostnader, dokumentenes status etter vedtak

At vedtatte og godkjente regionale vannforvaltningsplaner skal legges til grunn betyr at statlige og regionale myndigheter og kommuner må hensynta miljømålet om å beskytte vannmiljøet mot forringelse (§ 4). Vannforvaltningsplanene skal brukes aktivt i kommunal planlegging, fra reguleringsplaner til kommuneplanens arealdel. Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som kan medføre at miljømålene ikke nås eller at tilstanden forringes må vurderes etter vannforskriftens § 12, der det stilles strenge vilkår for unntak. Det er den aktuelle sektormyndigheten som er ansvarlig for å gjøre vurderinger etter vannforskriften § 12, Klima- og miljødepartementet har utarbeidet en egen [veileder om bruk av vannforskriftens § 12](#).

6.2. Sammenheng med andre planer og miljømål

Arbeidet med forvaltningsplanen skal sees i sammenheng med øvrig regional planlegging for å sikre at nødvendige koblinger er på plass og at mulige synergier blir utnyttet.

Miljødirektoratet har utarbeidet en [veileder om vannmiljø i arealplanlegging](#). Ny oppdatert veileder kommer ved årsskiftet 2024/2025.

Det er i henhold til pbl. § 8.5 mulig å fastsette regional planbestemmelse knyttet til retningslinjer for arealbruk i en regional plan, som skal ivareta nasjonale eller regionale hensyn og interesser.

Forskrift om konsekvensutredninger § 21 nevner spesifikt at vesentlige virkninger for *vannmiljø*, jf. *vannforskriften* skal vurderes i konsekvensutredninger av reguleringsplaner og tiltak. Miljødirektoratet har utarbeidet en egen håndbok- M-1941 om hvordan [utrede konsekvenser for vannmiljø](#).

Planforslag som er i strid med godkjent regional vannforvaltningsplan, herunder de miljømålene som planen setter, og kravene i vannforskriften § 12 for å tillate ny aktivitet eller nye inngrep, er grunnlag for vurdering av om innsigelse skal fremmes².

² [Rundskriv T-2/16 fra Klima- og miljødepartementet](#)

Fylkeskommunene er planmyndighet for regionale planer og strategier som spenner over en rekke tema, herunder verdiskaping, stedsutvikling, folkehelse, friluftsliv, kulturminnevern, klima, reiseliv og areal- og transportplanlegging. En av grunnene til at fylkeskommunen har rollen som vannregionmyndighet er at man ønsker kobling mot annen regional planlegging, og på den måten får man en sammenheng i plansystemet. På følgende nettsted finner du oversikt over regionale planer og føringer for henholdsvis Agder fylkeskommune og Telemark fylkeskommune, [Regional planlegging og utvikling - Agder fylkeskommune](#) og [Regional planlegging - Telemark fylkeskommune](#).

Nedenfor har vi listet opp regionale planer og føringene som kan være relevant for det videre arbeidet med vannforvaltningsplanen:

Agder fylkeskommune:

- Regionplan Agder 2030 (under revidering)
- Regional plan for mobilitet for Agder 2023-2033
- Regional plan for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei. Heiplanen (2014)
- Regional plan for bolig, areal og transport i kristiansandsregionen
- Regional areal- og transportplan for arendalsregionen
- Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet 2014-2020 (Vest-Agder) og Regional plan for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet – lokale og regionale kulturarenaer Aust-Agder 2018 – 2021 (erstattes av Regional plan for fysiske aktive liv i Agder 2024-2034)
- Regional plan for innovasjon og bærekraftig verdiskaping Agder 2015–2030
- Handlingsprogram for fylkesveg 2022-2024
- Landbruksstrategi for Agder 2022-2024
- Regionplan Lister 2030

Telemark fylkeskommune:

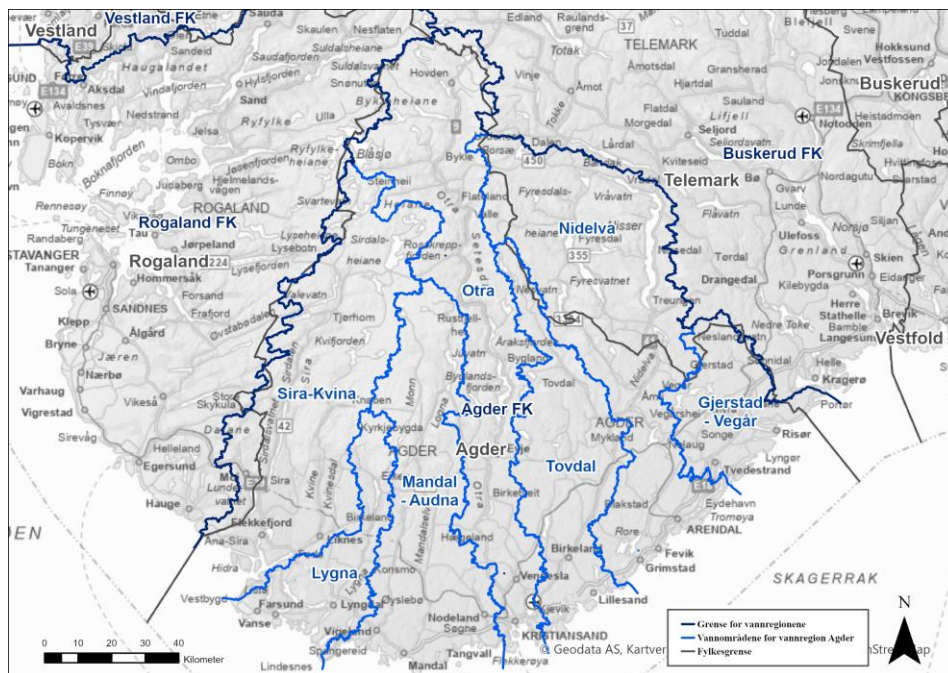
- [Telemarksplanen 2024-2028](#)
- Regional strategi for attraksjonsutvikling
- Regional plan for samordna areal- og transport i Telemark 2015–2025 (ATP Telemark)
- Regionalt næringsprogram for landbruket i Vestfold og Telemark 2019–2022
- Regional plan for klima, energi og grønn omstilling
- Strategi for naturmangfold
- Regional plan for Setesdal, Vesthei, Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei 2012
- Regional plan for Hardangervidda 2019–2035

7. Vannregionen vår – planområdet

7.1. Kort beskrivelse vannregionen Agder

Vannregionene er delt inn etter nedbørsfelt, altså etter hvordan vannet renner. Vannregion Agder består av mesteparten av Agder, i tillegg en del av Telemark og litt av Rogaland. Vannregion Agder dekker et areal på 21 048 km², og er den sørligste vannregionen i Norge.

Vannregion Agder er igjen delt inn i syv vannområder. Hvert vannområde inkluderer flere kommuner. Alle vannområdene i vannregion Agder består av et eller flere hovedvassdrag som går fra nord til sør; fra fjell til kyst, se fig. 3 og tabell 1. Formålet med vannområdene har vært å etablere hensiktsmessige enheter for arbeidet hvor sektormyndighetene samarbeider for å gjennomføre sine oppgaver i henhold til vannforskriften.

Figur 3: Kart over vannregion Agder med vannområder pr. september 2024.

Tabell 1: Liste over vannområder med tilhørende kommuner og regionråd.

Vannområde	Kommuner som hovedsakelig ligger innenfor vannområdet	Kommuner der mindre arealer ligger innenfor vannområdet	Del av regionråd
Sira – Kvina	Sirdal, Flekkefjord, Kvinesdal, Lund	Gjesdal, Bjerkreim, Eigersund, Sokndal, Hægebostad, Åseral, Bygland, Valle, Bykle, Sandnes og Farsund	Lister-regionen
Lygna	Farsund, Lyngdal, Hægebostad	Kvinesdal, Åseral og Lindesnes	Lister-regionen
Mandal – Audna	Åseral, Lindesnes, Lyngdal og Kristiansand	Kvinesdal, Hægebostad, Vennesla, Evje og Hornnes, Bygland og Valle	Region Kristiansand/ Lindesnes-regionen
Otra	Kristiansand, Vennesla, Iveland, Evje og Hornnes, Bygland, Valle og Bykle	Suldal, Hjelmeland, Sirdal, Åseral, Lindesnes, Birkenes, Åmli, Tokke, Vinje og Lillesand	Region Kristiansand og Setesdal regionråd
Tovdal	Kristiansand, Lillesand, Birkenes, Iveland, Froland og Åmli	Grimstad, Evje og Hornnes, Bygland, Valle, Fyresdal	Region Kristiansand og regionråd for Østre Agder
Nidelva	Grimstad, Arendal, Froland, Åmli, Nissedal, Fyresdal, Kviteseid, Tokke og Valle	Lillesand, Birkenes, Tvedestrand, Vegårshei, Gjerstad, Bygland, Bykle og Drangedal	Regionråd for Østre Agder, Vest-Telemark regionråd
Gjerstad – Vegår	Arendal, Tvedestrand, Risør, Kragerø, Vegårshei og Gjerstad	Nissedal, Drangedal, Åmli og Froland	Regionråd for Østre Agder

7.2. Endringer av vannregionen siden forrige plan

Tidligere Vestfold og Telemark fylkeskommune har gått tilbake til den fylkesinndelingen som var før 2020, og fra 1. januar 2024 ble Vestfold fylke og Telemark fylke gjenopprettet. På bakgrunn av dette samarbeider Agder fylkeskommune med Telemark fylkeskommune i Agder vannregion.

Det er inngått avtale med Lund kommune i Rogaland, slik at deres arealer innenfor vannregion Agder administreres av vannområdekoordinator for Dalane vannområde. Dette er for å forenkle arbeidet med vannforvaltningen slik at de har en kontaktperson å forholde seg til.

I vannområdene er det ansatt en vannområdekoordinator i et spleiselag mellom de involverte kommunene og Agder fylkeskommune. Det er i dag fire vannområdekoordinatorer for vannområdene i Agder, inndelt som følger:

- Otra
- Tovdal
- Mandal-Audna, Lygna og Sira-Kvina
- Nidelva og Gjerstad-Vegår

8. Organisering av arbeidet i vannregionen

Dette kapittelet beskriver hvem som har ansvar for hva i vannforvaltningsarbeidet, og hvordan arbeidet i vannregionen er organisert. Planarbeidet i vannregionen Agder er organisert i henhold til føringene i vannforskriften. Arbeidet er en regionalt styrt planprosess, med fylkestinget som øverste planmyndighet. Arbeidet skjer i en vekselvirkning mellom administrativt og politisk nivå, og i henhold til vannforskriftens føringer.

Vannregionmyndighet (VRM): Agder fylkeskommune er vannregionmyndighet for Agder vannregion. Vannregionmyndigheten har ansvar for å koordinere arbeidet med oppfølging av vannforskriften. Vannregionmyndighetens viktigste oppgave er å:

- Være plan og prosessleder
- Samordne utarbeidelsen av sektorovergripende vannforvaltningsplaner med tiltaksprogram forvaltningsplaner
- Følge opp og sikre gode bidrag i planarbeidet fra vannområdene og ulike sektormyndigheter
- Legge til rette for medvirkning og informasjon i planprosessen
- Sørge for at kvalitetskrav og tidsfrister i henhold til vannforskriften overholdes
- Gi nødvendig rammer og veiledning for organisering og gjennomføring av arbeidet i vannområdet

Statsforvalteren (SF): Statsforvalteren er miljøfaglig ansvarlig og rådgiver i arbeidet med oppdatering og gjennomføring av regionale vannforvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogram. Det følger av vannforskriften at Statsforvalteren har følgende oppgaver:

- Statsforvalteren som miljøfaglig ansvarlig og rådgiver har ansvaret for å oppdatere kunnskapsgrunnlaget i Vann-nett, i samråd med berørte sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner.
- Statsforvalteren som miljøfaglig ansvarlig og rådgiver har ansvaret for å koordinere overvåkning og for registrering av overvåkingsdata i Vann-Nett, i samråd med berørte sektormyndigheter, fylkeskommuner og kommuner.
- Har ansvaret for regionalt overvåkingsprogram i vannforvaltningsplanen

Sektormyndigheter: Både regionale og statlige sektormyndigheter, Statsforvalteren, fylkeskommunen og kommunene har et sektorielt myndighetsansvar. Dette innebærer både å utrede forslag til tiltak innen sine ansvarsfelt og bidra til at miljøpåvirker/ansvarlig tiltakshaver gjennomfører aktuelle tiltak.

Sektormyndighetenes viktigste oppgaver er:

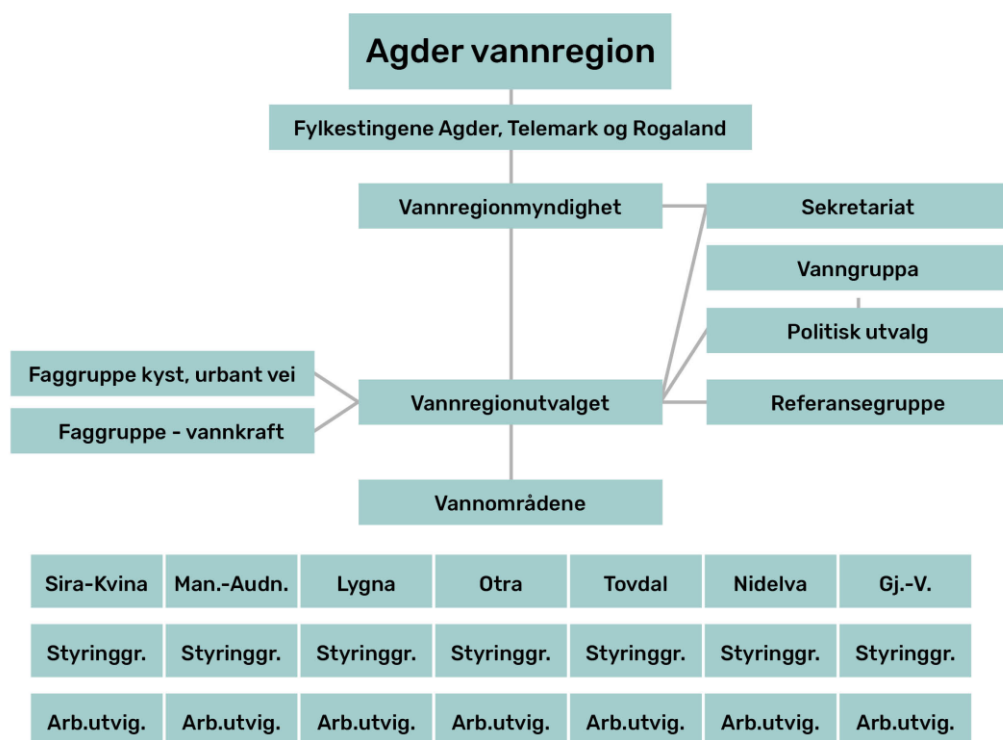
- Følge opp de foreslåtte tiltakene i tiltaksprogrammene når planene er tredd i kraft
- Gjennomføre nødvendige tiltak innen sitt ansvarsområde
- Skaffe kunnskap om miljøpåvirkning fra egen sektor, og sikre at kunnskap om relevante og vesentlige påvirkninger innen eget myndighetsområde tas med i arbeidet og oppdateres i Vann-nett.
- Foreslå miljøforbedrende tiltak til tiltaksprogrammet
- Samarbeide ved revurdering og nødvendig oppdatering av miljømål
- Delta i vannregionutvalget, og arbeidet i vannområdene når relevante tema innen deres ansvarsområde berøres

Regionale planmyndigheter og godkjenning av vannforvaltningsplan: Det er fylkestingene, som regional planmyndighet, med arealer innenfor vannregionen som vedtar vannforvaltningsplanene som regional plan etter plan- og bygningsloven.

Etter vedtak oversendes planen til direktoratsgruppen for vannforvaltning. Direktoratgruppen skal sikre at nasjonale føringer og vannforskriftens krav er fulgt. Direktoratene vil sende sin tilråding for endelig godkjenning til departementsgodkjenning (vannforskriften § 29).

8.1. Organisering av Agder vannregion

Fig. 4 under viser organisering av Agder vannregion, etterfulgt av en nærmere beskrivelse av de ulike rollene og utvalgene.

Figur 4: Figuren viser organisasjonskart for vannregion Agder pr. september 2024.

Vannregionutvalget (VRU): Vannregionutvalget er et samarbeidsforum mellom nasjonale, regionale og lokale myndigheter, og er etablert i henhold til vannforskriften. Vannregionutvalget er et konsensusbasert utvalg, og skal i samarbeid med vannregionmyndigheten oppdatere miljømål, vannforvaltningsplaner og tiltaksprogram. Oppgavene til vannregionutvalget er beskrevet i vannforskriften (kap. 4) og er videre presisert i [brev fra Klima -og miljødepartementet \(KLD\) om vannregionutvalget og rammer for vedtak](#). Du kan også lese mer om organisering av vannforvaltningsarbeidet på regionalt og lokalt nivå på [vannportalen](#).

Vannregionutvalget ledes av en politisk representant fra vannregionmyndigheten, og består av politiske representanter fra fylkeskommunene og tilhørende interkommunale politiske råd, statlige sektormyndigheter og representanter fra Statsforvaltere. Representantene fra de interkommunale politiske rådene representerer alle kommunene i de respektive vannområda i vannregionutvalget. Kommuner som likevel har lyst til å møte har mulighet til det.

Regional referansegruppe: Regional referansegruppe er en viktig arena for regional og lokal medvirkning. Det skal legges til rette for medvirkning fra frivillige organisasjoner, bransjeorganisasjoner og andre interessenter gjennom regional arbeidsgruppe.

Vannregionmyndigheten foreslår at bransjer og organisasjoner er representert i regional referansegruppe gjennom regionale representanter, mens mindre aktører og lokallag deltar på vannområdenivå. Det er interessegruppene selv som avgjør hva som er rett fordeling mht. til deltagelse på disse to nivåene.

Politisk utvalg: Politisk utvalg består av de politiske medlemmene i VRU. Utvalget har samme leder som vannregionutvalget. Administrative representanter fra vannregionmyndigheten, fylkeskommunene og representerte vannområder (daglig leder/koordinator) deltar som støtte i utvalget. Utvalget fungerer som en arena for politisk diskusjon og samarbeid om relevante tema:

- Sette vannforvaltning på agendaen i egen organisasjon (fylkeskommune og kommune som sektormyndighet)
- Løfte saker og problemstillinger av politisk karakter mot Storting og regjering
- Ved behov bistå arbeidsgruppa i dagsaktuelle saker som angår arbeidsgruppas ansvarsområder
- Gjennomgå og innstille i saker til vannregionutvalget

Vanngruppa: Vanngruppa ledes av vannregionmyndigheten (administrativt) og består av administrative representanter fra fylkeskommunene, Statsforvaltere (landbruk og miljø) og statlige sektormyndigheter. Vannområdene er representert med fire koordinatore fra vannområdene. De viktigste oppgavene til arbeidsgruppen er:

- Delta i utarbeidelse av vannforvaltningsplan og tiltaksprogram
- Være en regional arena for faglig diskusjon
- Innspill til tema/oppgaver som krever faglige vurderinger
- Forberedelse av saker til vannregionutvalget

Faggruppene – vannkraft, og kyst, urbant, vei: Faggruppene ledes av vannregionmyndigheten (administrativt) og består av administrative representanter fra fylkeskommunene, vannområdene, aktuelle sektormyndigheter (statlige og kommuner) og Statsforvalter. De viktigste oppgavene til faggruppene er å jobbe tematisk med å:

- Sikre en mest mulig helhetlig og bærekraftig vannforvaltning for sikre at miljømålene i regional vannforvaltningsplan kan oppnås.
- Bidra til å oppdatere kunnskapsgrunnlaget.
- Bidra til oppdatering og fastsetting av miljømål i forbindelse med rullering av vannforvaltningsplan.

- Bidra til at viktig informasjon eller saker blir samordnet og løftet til VRU. Eksempelvis prioriteringsforslag, behov for avklaringer, tiltaksforslag, opplæring, og kunnskapsdeling.
- Være en arena for erfaringsutveksling og kompetansebygging – et godt drøftingsforum.

Vannområdene: Vannområdene er en viktig samarbeidsarena for kommunenes vannforvaltning, og er vesentlige for lokal forankring og eierskap. Den lokale kunnskapen og medvirkningen i vannforvaltningsarbeidet sikres gjennom godt organiserte vannområder.

Hvert vannområde har ansatt en koordinator i vannområdet til oppfølging av det daglige arbeidet. Vannområdekoordinator er en felles ressurs for kommunene og bistår dem med deres ansvar og oppgaver etter vannforskriften. Vannområdekoordinator er en viktig premissleverandør for dette planarbeidet.

Vannområdene består i av styringsgrupper, som ledes politisk og med en politisk representant fra hver av kommunene i vannområdene. Styringsgruppen fungerer som styringsgruppe for arbeidet i vannområdene.

Oppretting av styringsgrupper sikrer eierkommunenes medvirkning og forpliktelse, samt faglig forankring og kontinuitet i arbeidet mot god vannkvalitet. Styringsgruppa skal også koordinere det videre tiltaksarbeidet og være en arena for kompetanseinnhenting, erfaringsinnhenting og samhandling. Videre fordeles ansvaret på vannområdets administrative gruppe. Ved behov etableres også administrative faggrupper.

9. Konsekvensutredning - planens virkning på miljø og samfunn

Hva vil vannforvaltningsplanen bety for miljø og samfunn? Hvor langt vil vannforvaltningsplanen bringe oss i retning av bedre beskyttelse og forbedring av vannmiljøet? Hva vil planen bety for arealbruk og virksomhet innen viktige sektorer/næringer? For å få oversikt over dette vil vi arbeide fram en konsekvensutredning (KU) som del av arbeidet med å lage planen. Konsekvensutredning av de regionale vannforvaltningsplanene følger av KU-forskriften § 6 a.

Konsekvensutredningen skal være et hjelpemiddel som gir merverdi gjennom at planens beslutningsgrunnlag blir best mulig. I tillegg skal konsekvensutredningen oppfylle KU-forskriftens krav.

Konsekvensutredningens innhold og omfang vil tilpasses nivået som er påkrevd for en overordnet plan, (KU forskriften § 17) og skal være relevant for de beslutninger som skal tas. Det er imidlertid behov for en nasjonal gjennomgang av konsekvensutredningen til de regionale planene.

Erfaringene fra arbeidet med konsekvensutredningen for gjeldene plan er at det trengs en felles tilnærming og det er viktig at metoden er tilstrekkelig kvalitetssikret. Miljødirektoratet setter derfor nå i gang et arbeidet med å utarbeide mal med felles metodikk. I den forbindelse vil det også være naturlig å evaluere konsekvensutredningen for de regionale planene som er vedtatt nå. Målet er at denne malen skal stå ferdig senest sommeren 2025.

10. Planprosess, fremdrift og medvirkning

10.1. Fremdrift og organisering av arbeidet

Utarbeidelse av ny Regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram er et omfattende arbeid med flere faser. Det er utarbeidet en nasjonal rammeplan som fastsetter fristene for arbeidet, se figur 5.

Rammeplan for vannforvaltningsarbeidet 2022-2027

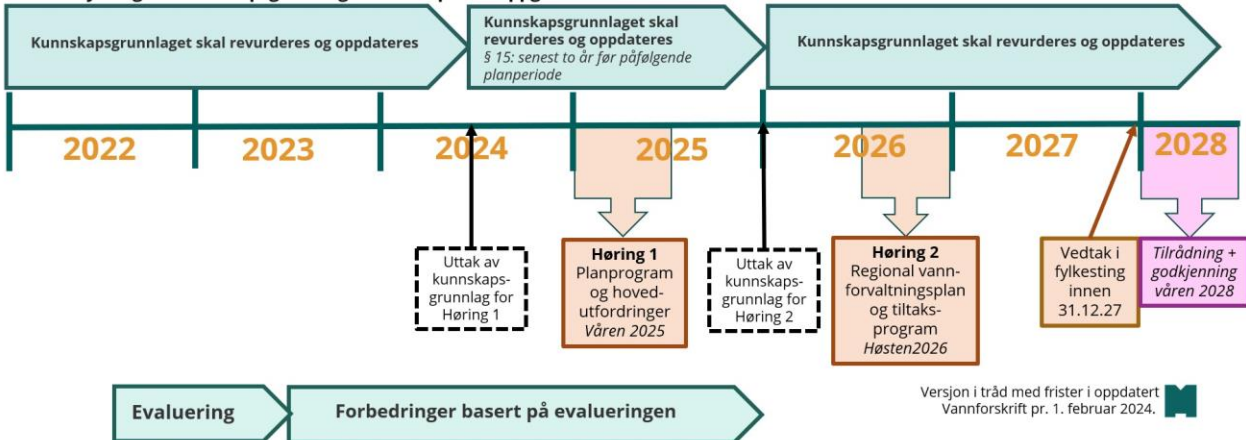
Versjon 6. februar 2024

Oppfølging av tiltakene som er foreslått i vedtatt og godkjent regional vannforvaltningsplan er en løpende oppgave:

§ 25: Tiltakene skal være operative
senest tre år etter at tiltaksprogrammet er fastsatt

§ 8: Miljømålene skal nås
innen utgangen av planperioden

Videre styrking av kunnskapsgrunnlaget er en løpende oppgave:

Figur 5: Figuren viser rammeplan hovedfaser for arbeidet i perioden 2022-2027.

10.2. Utarbeiding og høring av planprogram og hovedutfordringer

Planprogrammet legger premissene for arbeidet med ny regional plan for vannforvaltning med tiltaksprogram. Forslag til planprogram legges ut til offentlig ettersyn, og alle kan komme med innspill både når det gjelder hovedutfordringer, prosess og medvirkningsopplegg. Innspillene vurderes og eventuelle endringer innarbeides i planprogrammet før det vedtas av berørte fylkeskommuner.

10.3. Utarbeiding og høring av forslag til ny regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram

Utredninger og vurderinger som skal ligge til grunn for den nye vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram gjennomføres i tråd med planprogrammet. Dette i tillegg til løpende arbeidet med kunnskapsgrunnlaget om tilstand, påvirkninger og tiltak.

Sektormyndigheter lokalt, regionalt og nasjonalt har ansvar for å delta i planprosessen ved å:

- gjøre data og kunnskap om påvirkninger i egen sektor tilgjengelig i tide, slik at kunnskapsgrunnlaget for oppdaterte planer blir så godt som mulig når disse skal på høring annet halvår 2026.
- kvalitetssikre beskrivelse og bruk av egne tiltak og virkemidler.
- beskrive hvor langt de har kommet i tiltaksgjennomføringen, om tiltakene er tilstrekkelige for å nå miljømålene eller om det må gjennomføres andre og eller mer omfattende tiltak.
- delta i arbeidet som utføres av vannregionutvalget og lokale vannområdeutvalg når relevante tema innen deres ansvarsområde berøres, og for å sikre at ulike sektors påvirkninger og tiltak sees i sammenheng.

Aktuelle myndigheter, interesseorganisasjoner og næringsliv vil bli involvert etter behov. Etter medvirkningsprosessen vil vannregionmyndigheten utarbeide forslag til ny vannforvaltningsplan. Forslaget legges så ut til offentlig ettersyn og sendes på høring for å få tilbakemeldinger og innspill som kan gjøre forslaget bedre.

10.4. Politisk vedtak i fylkestinget og nasjonal godkjenning

Den regionale vannforvaltningsplanen med tilhørende tiltaksprogram skal vedtas som regional plan av Agder fylkesting, Telemark fylkesting og Rogaland fylkesting. Vedtatt oppdatert vannforvaltningsplan oversendes til Miljødirektoratet, som i samråd med Direktoratsgruppen, skal sikre at nasjonale føringer og krav i vannforskriften er fulgt opp. Miljødirektoratet sender så direktoratenes tilråding til departementsgodkjenning (vannforskriften § 29). Ved godkjenning kan departementene fastsette nødvendige endringer i planen ut ifra hensynet til rikspolitiske interesser.

Her kan du lese Klima- og miljødepartementets presisering om [sammenhengen mellom plan- og bygningsloven og vannforskriften](#).

10.5. Plan for deltagelse, medvirkning og informasjon

Det er et mål at alle som har en interesse for vann og vannforvaltning skal ha mulighet til å medvirke og gi innspill. En god forvaltningsplan og et godt tiltaksprogram er avhengig av at et bredt spekter av interesser og brukere av vann deltar i prosessen fram mot godkjenning av forvaltningsplanen.

I tillegg til ordinær høring etter plan- og bygningsloven, forutsetter vannforskriften at det er etablert samordningsarenaer som gir mulighet for medvirkning. Disse arenaene skal være etablert både lokalt i vannområdene, regionalt gjennom vannregionutvalg med tilhørende referansegruppe, og sentralt gjennom direktoratsgruppen med tilhørende nasjonal referansegruppe.

Vannregionmyndigheten avholder månedlige møter med fylkeskommunene, statsforvalter og vannområdekoordinatorene. Andre sektormyndigheter blir kalt inn når det er behov. Det avholdes møter i vannregionutvalget ca. to ganger i året. Frem mot oppdatert vannforvaltningsplan kan det være behov for flere møter.

I vannområdene foregår mye av den lokale medvirkningen og det holdes jevnlig møter i hvert av vannområdene for å følge opp alle faser i planperioden. Kommuner og sektormyndigheter er faste medlemmer i vannområdene, men vannområdene samarbeider også med lokale og regionale interesseorganisasjoner. Noen interesseorganisasjoner deltar fast i vannområdemøter.

Det planlegges to åpne høringskonferanser i løpet av planprosessen, i forbindelse med høring av planprogram med hovedutfordringer, samt høring av vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram. Det vil være aktuelt med konkrete temamøter på vannregionnivå. Vi tar gjerne imot innspill om tema som dere har kunnskap om og/eller interesse for og som dere kan bidra med i planarbeidet.

Det vil bli tilrettelagt for nødvendig opplæring og veiledning knyttet til arbeidet med vannforskriften. Veiledningsmateriell skal gjøres tilgjengelig for alle som har ansvar for oppfølging. Kurs/opplæring i Vann-Nett og Vannmiljø skal tilrettelegges for ved behov. Se plan for deltagelse og medvirkning i tabell 3.

Tabell 3: Medvirkningsplan for vannregion Agder under rullering av ny vannforvaltningsplan for 2028-2033.

Aktivitet	Medvirkningsaktivitet	Deltakere - obligatorisk	Medvirker - frivillig	Tidsperiode
Planprogram og hovedutfordringer				
Utarbeidelse av planprogram og hovedutfordringer				
	Møte i VRU	Faste medl.	Administrasjon, kommuner	September 2024
	Møte i vannområdene	Faste medl.	Aktuelle interesseorganisasjoner	Høsten 2024
	Politisk behandling av planprogram og hovedutfordringer i berørte fylker for utsendelse av dokumentene på høring	Relevante hovedutvalg, fylkesutvalg og fylkesting		Oktober - desember 2024
Høring				
	Høringsinnspill		Faste medlemmer i VRU og vannområdegruppene, øvrige berørte myndigheter og brukerinteresser og regionale og lokale politikere	Januar 2025 – juni 2025
Høringskonferanse				
		VRM, fylkeskommunene og Statsforvalteren	Faste medlemmer i VRU og vannområdegruppene, øvrige berørte myndigheter og brukerinteresser og regionale og lokale politikere, referansegruppe	Mars/april 2025

Høring oppsummeres og ferdigstilles				
	Møte i VRU	Faste medl.	Administrasjon, kommuner	September 2025
	Politisk behandling og vedtak for godkjenning av planprogram og hovedutfordringer i berørte fylker	Relevante hovedutvalg, fylkesutvalg og fylkesting		Oktober – desember 2025
Vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram				
Utarbeidelse av vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram				
	Møter i vanngruppa	VRM, fylkeskommunene og Statsforvalteren		Månedlig
	Møte i VRU	Faste medlemmer	Administrasjon, kommuner	Oktober 2025 – april 2026
	Møte i vannområdene	Faste medlemmer	Interesseorganisasjoner/referansegrupper	Oktober 2025 – april 2026
	Møte i temagruppene vannkraft, kyst, vann og avløp, og jordbruk	Faste medl.	Aktuelle kommuner/ sektormyndigheter og brukerinteresser	Oktober 2025 – april 2026
	Politisk behandling av vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram i berørte fylker for utsendelse av dokumentene på høring	Relevante hovedutvalg, fylkesutvalg og fylkesting		Innen mai 2026
Høring				

	Høringsinnspill		Faste medl., i VRU og vannområdegruppene, øvrige berørte myndigheter og brukerinteresser og regionale og lokale politikere	Juli – desember 2026
Høringskonferanse				
		VRM, fylkeskommunene og Statsforvalteren	Faste medl., i VRU og vannområdegruppene, øvrige berørte myndigheter og brukerinteresser og regionale og lokale politikere, referansegruppe	September/oktober 2026
Høring oppsummeres og ferdigstilles				
	Møte i VRU	Faste medl.	Administrasjon, kommuner	Våren 2027
	Møter i vannområdene	Faste medl.	Interesseorganisasjoner/referansegrupper	Våren (ev. høsten) 2027
	Møter i temagruppene		Aktuelle kommuner/ sektormyndigheter og brukerinteresser	Våren (ev. høsten) 2027
	Politisk behandling og vedtak for godkjenning av vannforvaltningsplanen med tiltaksprogram og handlingsprogram i berørte fylker	Relevante hovedutvalg, fylkesutvalg og fylkesting		Oktober – desember 2027
Tilrådning og godkjenning				
	Miljødirektoratet			Våren 2028
	Klima- og miljødepartementet			
	Rapportering til ESA			